

NIEUW BESLUIT TAST RECHTEN BEZITTERS GEREGLARISEERDE HFD WAPENS AAN

Op 31 juli 2015 verscheen in het Belgisch Staatsblad een Koninklijk Besluit van 15 juli 2015 waarmee de lijst van vrij verkrijgbare vuurwapens met historische, folkloristische of decoratieve waarde ("HFD wapens") wordt afgeschaft. Dit besluit diende te worden genomen om opzettelijke fouten gemaakt door het diensthoofd van de Federale Wapendienst te corrigeren, nadat het auditoraat van de Raad van State had opgemerkt dat het eerdere besluit van 8 mei 2013 op diverse vlakken onwettig was. Het nieuwe besluit heeft echter ook de overgangsregelingen afgeschaft. Dit kan enkele vervelende gevolgen hebben voor wie tussen 25 mei 2013 en 24 mei 2014 zijn ex-HFD wapens liet regulariseren of voor wie een verzamelerkenning aanvraag voor dergelijke wapens.

1. Wat vooraf ging

Politici redeneren vaak op korte termijn (de volgende verkiezing) en nemen daarom beslissingen ingegeven door de emotie van het moment. De invoering van de wapenwet is daar een mooi voorbeeld van. Na amper 10 uren parlementair debat werd de volledige wapenwet herschreven. In de drie jaren na de inwerkingtreding van de wet werd de wet gedeeltelijk vernietigd door 2 arresten van het Grondwettelijk Hof. Er waren ondertussen niet minder dan acht reparatiewetten nodig om de wet min of meer uitvoerbaar te maken. Het duurde meer dan 5 jaar voor de overheid in geslaagd was de belangrijkste uitvoeringsbesluiten te nemen. Pas in 2011 kon de overheid instructies uitvaardigen met betrekking tot de toepassing van de wapenwet. Daarmee is nog niet alles opgelost. De talrijke onduidelijkheden die ontstaan door slordige redactie van uitvoeringsbesluiten blijven aanleiding geven tot discussies. Daardoor worden geregeld nog beslissingen vernietigd.

In 2011 heeft de geschiedenis zich in zekere zin herhaald. Naar aanleiding van een schietpartij, waarbij een veroordeelde crimineel met een verboden wapen enkele passanten neerschoot op de Luikse Place Saint-Lambert, vond de politiek dat actie nodig was. Ministers Joëlle Milquet (CDH) en Annemie Turtelboom (VLD) riepen in koor op tot een verstrenging van de wapenwet. Ze beslisten dat de lijst van vrij verkrijgbare wapens moest worden afgeschaft.

Ongeveer anderhalf jaar later, op 24 mei 2013, verscheen in het Belgisch Staatsblad een Koninklijk besluit waardoor de lijst van vrij verkrijgbare vuurwapens met rookzwak kruit werd afgeschaft. Enkel sommige zwartkruitwapens en vuurwapens vervaardigd voor 1895 bleven nog vrij. Ook aan de speciale behandeling van wapens voor schuttersgilden werd niet geraakt.

Wij hebben destijds geschreven dat dit Koninklijk Besluit om diverse redenen onwettig is. De overgangsregeling voorzag in een aantal vrijstellingen die afweken van hetgeen in de wet bepaald is. Om deze regeling in te voeren, was dus een wetswijziging nodig. Daarnaast werden nog een aantal substantiële vormvereisten niet gerespecteerd.

Het verbaast ons dan ook niet dat de BVBA DB Events (organisator van de militaria-beurs te Oostende) besliste om het besluit aan te vechten bij de Raad van State.

2. Arrest van de Raad van State

Op 11 juli 2013 heeft de BVBA DB Events een procedure tot schorsing en vernietiging van het koninklijk besluit van 8 mei 2013 ingesteld bij de Raad van State.

De vordering tot schorsing werd op 7 november 2013 afgewezen wegens onontvankelijk.

Daarna werd de procedure ten gronde voortgezet. De Belgische Staat voerde tijdens de procedure geen inhoudelijk verweer. Er waren dan ook geen argumenten om de strijdigheid met de wapenwet te weerleggen. De debatten handelden voornamelijk over de vraag of de DB Events wel belang heeft bij het vernietigen van de overgangsbepalingen in het KB, en dus ook het koninklijk besluit als “één en ondeelbaar” moest worden beschouwd. Op 13 februari 2013 besliste de Raad van State dat alle bepalingen van het KB van 8 mei 2013 een ondeelbaar geheel vormen, zodat de vernietiging van een bepaling uit het KB moet leiden tot de vernietiging van het volledige KB.

Na dit arrest kunnen alle partijen opnieuw conclusies indienen en wordt een nieuw advies gevraagd aan het auditoraat.

3. Advies van de auditeur

Op 23 april 2015 maakt het auditoraat een aanvullend verslag in deze zaak. De auditeur merkt op dat het Koninklijk Besluit van 8 mei 2013 een aantal “substantiële vormvereisten” schendt. Dit betekent dat niet de juiste procedure werd gevolgd om het KB te nemen. Vooraleer een koninklijk besluit kan worden genomen, dient de overheid een advies in te winnen bij de afdeling wetgeving van de Raad van State. De overheid kan dan het advies aanpassen, dan wel het KB wijzigen. Als het KB op belangrijke punten wordt gewijzigd zodat het fundamenteel afwijkt van de tekst die aan de Raad van State werd voorgelegd, is een nieuw advies van de Raad van State nodig.

In casu besliste de Federale Wapendienst om het koninklijk besluit ingrijpend aan te passen en het advies van de Raad van State naast zich neer te leggen. Er werd ook geen nieuw advies gevraagd over de wijzigingen.

De heer Ide kan dus ook niet beweren dat hij niet op de hoogte zou zijn van de onwettigheden in het KB. Ondanks alle adviezen besliste hij om het gewijzigde KB in deze vorm ter ondertekening voor te leggen aan de ministers van Justitie en Binnenlandse zaken.

Het gevolg daarvan is dat het auditoraat nu moet vaststellen dat het koninklijk besluit onwettig is. De auditeur adviseert dus om het koninklijk besluit van 8 mei 2013 te vernietigen. Gelet op de ernst van het middel, dat overigens door de auditeur zelf werd aangehaald, is het zeer waarschijnlijk dat het KB effectief wordt vernietigd binnen enkele maanden.

4. Nieuw koninklijk besluit

4.1 Motivering bevat halve waarheden en hele leugens

In de aanhef van het nieuwe besluit van 15 juli 2015 geeft de overheid nu ook toe dat het KB van 8 mei 2013 onwettig is. Er wordt gemeld dat het auditoraat voorstelt om het KB te vernietigen omdat overgangsbepalingen werden opgenomen die niet aan de afdeling wetgeving van de Raad van State ter advies werden voorgelegd. Dit is een leugen. Om te vermijden dat de overheid hiermee wegstapt, publiceren wij integraal het verslag van de auditeur.

In het auditoraatsverslag wordt wel degelijk melding gemaakt van overgangsbepalingen die werden voorgelegd. Op pagina 3 van het verslag staat letterlijk de procedure te lezen voor het registreren van ex-HFD wapens. Daarbij wordt al melding gemaakt van de voorwaarden voor afgifte van vergunning alsook van de procedure die door erkende personen te volgen is. Het is dus een leugen om te beweren dat de overgangsbepalingen als zodanig niet voor advies werden voorgelegd. Echter, na het advies van de afdeling wetgeving werden nog bijkomende overgangsmaatregelen toegevoegd. Deze werden inderdaad niet voorgelegd, waardoor het auditoraat nu adviseert om het KB te vernietigen.

4.2. Inhoudelijk

Inhoudelijk is het nieuwe besluit eenvoudig. Zoals het geval was in het KB van 8 mei 2013, wordt de lijst van vrij verkrijgbare vuurwapens met rookzwak kruit afgeschaft.

Het nieuwe KB treedt in werking op 10 augustus 2015. Tot deze datum blijft het KB van 8 mei 2013 van toepassing (tenminste, voor zover het niet vernietigd wordt). Vanaf deze datum is het nieuwe KB van toepassing.

4.3. Het nieuwe KB creëert belangrijke rechtsonzekerheid

Door het nieuwe KB worden de overgangsbepalingen van het KB van 8 mei 2013 opgeheven. Dit heeft belangrijke gevolgen voor wie zijn ex-HFD wapens liet registreren voor 24 mei 2014. Concreet betekent dit onder meer het volgende:

- Er werd voorzien dat het model 6 volstaat om de wettige reden “de intentie een verzameling historische wapens op te bouwen”. Deze bepaling is nu geschrapt. Het gevolg daarvan is dat wapenbezitters die ex-HFD wapens hebben bij de vijfjaarlijkse controle hun wettige reden anders zullen moeten bewijzen. In art. 2, 5° KB 29 december 2006 is voorzien dat de wapens voorhanden kunnen worden gehouden in afwachting van een erkenning als verzamelaar. Dit veronderstelt dat de wapens samen verantwoord kunnen worden binnen een thema dat in aanmerking zou kunnen komen voor een verzamelerkenning. Voor wie verschillende ex-HFD wapens heeft (bv. diverse periodes, landen, ...) zal het niet evident zijn dit aan te tonen. De Vlaamse gouverneurs zijn zeer restrictief bij het beoordelen van de verzamelthema's.
- Tevens was voorzien dat het vergunningsplichtig worden van de ex-HFD wapens niet mag leiden tot bijkomende eisen op het vlak van veiligheid. Ook deze overgangsregeling wordt afgeschaft. Ex-HFD wapens worden als vergunningsplichtige vuurwapens behandeld en komen in aanmerking om te berekenen welke veiligheidsmaatregelen men moet nemen. Een wapenbezitter die b.v. 6 vergunde vuurwapens heeft en nog 5 wapens liet regulariseren, zal vanaf 10 augustus 2015 een kluis moeten plaatsen. Vanaf 11 wapens of meer is immers een wapenkluis vereist. Onder de vorige regeling was dit niet vereist omdat de ex-HFD wapens niet werden meegeteld voor het berekenen van de drempel.
- De overgangsbepalingen lieten tevens toe dat een verzameling ex-HFD wapens op zich voldoet aan de vereiste van een thema voor de verzamelerkenning. Nu deze bepaling geschrapt is, betekent dit dat het thema van de afgegeven erkenningen onduidelijk is. In Vlaanderen zal dit bij de vijfjaarlijkse controle aanleiding geven tot problemen.

Daarnaast moet nog worden opgemerkt dat het KB van 8 mei 2013 naar alle waarschijnlijkheid wordt vernietigd. Dergelijke vernietiging heeft automatisch terugwerkende kracht. Daardoor verdwijnt dit KB en alle handelingen die op basis van het KB gesteld werden uit de rechtsorde:

- Veroordelingen wegens illegaal bezit van een ex-HFD wapen tussen 8 mei 2013 en 10 augustus 2015 dienen te worden teruggedraaid. De vonnissen dienen te worden herzien. Benadeelden kunnen schadevergoeding vragen.
- In sommige provincies (b.v. Limburg) vergelijken de diensten databanken met gegevens over ex-HFD wapens. Overdragers van ex-HFD wapens worden onder druk gezet om de identiteit van de overnemer van het wapen mee te delen (ondanks het feit dat het zelfs niet verplicht was deze identiteit te noteren).

Dergelijke acties worden zinloos gelet op het nieuwe KB. Beslissingen tot intrekkingen van vergunningen die al zijn genomen, worden tevens nietig.

- Attesten over de indeling van een wapen (afgegeven door de proefbank) worden van rechtswege nietig als ze op het KB van 8 mei 2013 gebaseerd zijn;

5. Conclusie

Bijna 10 jaar na inwerkingtreding van de wapenwet toont de Belgische overheid opnieuw aan dat ze er nog steeds niet toe in staat is om degelijke regelgeving te schrijven. De HFD-saga illustreert dit nogmaals ten overvloede.

Zoals het geval was vroeger, wordt de sector niet betrokken bij het tot stand komen van nieuwe regelgeving. Er werd geen adviesraad voor wapens bijeengeroepen. Geen enkele erkende sector organisatie werd in deze gehoord. Dit KB is het zoveelste staaltje van een eigengereid optreden van een ambtenaar. Als de wapenwet momenteel een ingewikkeld kluwen geworden is van uitvoeringsbesluiten met tal van onzekere situaties, is dit het gevolg van enerzijds een politieke desinteresse, maar toch ook in belangrijke mate van de onbekwaamheid van leidende ambtenaren bij de federale wapendienst en bij de FOD Justitie die deze ambtenaren in bescherming neemt. Men kan zich dan ook afvragen of de bevoegdheden inzake uitvoering van de wapenwet wel bij de FOD Justitie thuishoren (en b.v. niet beter naar de FOD Binnenlandse gaan waaronder ook de gouverneurs en de politie ressorteren).

Pas binnen enkele maanden weten we of het KB van 8 mei 2013 effectief wordt vernietigd. In afwachting daarvan kan geen enkele actie ondernomen worden. Gelet op de rechtsonzekerheid, zien wij overigens ook niet in hoe een rechtbank zou kunnen veroordelen op basis van wetgeving die zo onduidelijk is en interne tegenstrijdigheden bevat. Anderzijds zullen Vlaamse gouverneurs zeker proberen om op basis van de onduidelijkheden vergunningen of erkenningen in te trekken, of om dossiers door te geven aan het parket. Het is zaak zich hier niet te snel te laten intimideren door het onwettige overheidsoptreden.

Ons advies is dan ook kom geen enkele actie te nemen in afwachting van het vernietigingsarrest.

Het spreek overigens ook voor zich dat tegen dit nieuwe KB een vernietigingsberoep bij de Raad van State zal worden ingediend. Een uitspraak hierover kan volgend jaar verwacht worden.